

Юрій БОРИСЕНКО

*керуючий справами Юр'ївської районної ради
Дніпропетровської області,
аспірант кафедри менеджменту
та управління проектами
ДРІДУ НАДУ при Президентіві України*

ПЕРСПЕКТИВНІ ФОРМИ ПІДГОТОВКИ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ, ЩО ОРІЄНТОВАНИЙ НА ГРОМАДУ, В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Ефективність виконання повноважень місцевого самоврядування зумовлена високим професійним рівнем посадових осіб, депутатів місцевих рад, сільських, селищних і міських голів. Враховуючи той факт, що кожні 5 років на 40-50% змінюється склад депутатів, керівників територіальних громад, виникає об'єктивна необхідність підготовки та підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування.

Від сучасного службовця сьогодні чекають не тільки традиційних для цієї сфери економічних, соціальних та правових знань, а в більшій мірі ініціативи в просуванні демократичних перетворень, ефективного менеджменту, лідерства, комунікативних та управлінських навичок. Можна погодитися із думкою Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, що тривалий, складний, непослідовний та суперечливий соціально-економічний розвиток України значною мірою зумовлений відсутністю цілеспрямованого кадрового забезпечення та підготовки управлінських кадрів для місцевого самоврядування в умовах ринкової економіки та демократизації суспільного життя [7].

Нагальність вирішення означеної проблеми зумовлена такими чинниками: в результаті останніх виборів до органів місцевого самоврядування суттєво оновився депутатський корпус; підвищується роль політичних партій та громадських об'єднань у суспільно-політичному житті територіальної громади; реалізація політики децентралізації, зумовлює розширення функцій органів місцевого самоврядування. Але організація навчання посадових осіб органів місцевого самоврядування стикається з цілим рядом проблем. Не останню роль відіграє недостатня координація діяльності різних установ та організацій, забезпечують навчання посадових осіб місцевого самоврядування.

В Україні посадовим особам місцевого самоврядування, представникам громадських об'єднань та громадським активістам пропонується достатньо широкий спектр можливостей формування та підвищення рівня компетентності у сфері у сфері місцевого розвитку, що орієнтований на громаду:

- вивчення окремих дисциплін і модулів у межах магістерських програм за спеціальностями «Державне управління» та «Міське самоврядування»;
- семінари-тренінги у межах короткотермінових курсів підвищення кваліфікації (наприклад, на базі Дніпропетровського регіонального інституту

державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України;

- численні пропозиції міжнародних фондів;
- тренінги національних громадських організацій;
- е-навчання на спеціалізованих платформах у межах спільнот практики.

Зокрема при Всеукраїнській асоціації органів місцевого самоврядування «Українська асоціація районних та обласних рад» за підтримки спільного Проекту Європейського Союзу та Програми розвитку ООН «Місцевий розвиток орієнтований на громаду – II» (далі МРГ-II) створено Центр управління знаннями «Ресурсний центр зі сталого місцевого розвитку» [8]. Ініціатива спрямована на сприяння та удосконалення процесу місцевого врядування на основі співучасті та сталого розвитку.

Всеукраїнська мережа фахівців і практиків з регіонального та місцевого розвитку пропонує навчання та експертну підтримку учасникам спільнот: Бізнес; Громадянське суспільство; Енергобезпека; Інвестиції; Людські ресурси; Місцеве самоврядування; Проекти; Регіональний розвиток; Ресурси; Розвиток міста; Розвиток села; Стратегії; Фінанси [1].

Однією з найбільш розвинених спільнот, що пропонує в Україні для посадових осіб місцевого самоврядування поєднання е-навчання, консультування та спілкування із колегами-практиками, є «Спільнота практик місцевого самоврядування» [5], що створена і розвивається за сприяння швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» (DESPRO) [3]. Досвід застосування е-платформи дозволяє схарактеризувати її як потужний аутсорсинговий ресурс, що може результативно використовуватися з метою розвинення компетентності посадових осіб місцевого самоврядування, державних службовців і представників інститутів громадянського суспільства [2].

Автор успішно завершив курс дистанційного навчання «Управління проектами з місцевого та регіонального розвитку – 3», що тривав з 15 жовтня по 30 листопада 2013 року, у рамках Всеукраїнського конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування 2014 року. Особиста участь у зазначеному е-курсі дозволяє зробити висновок, що така форма навчання є надзвичайно зручною та корисною для тих, хто зайнятий щоденною працею за основним місцем роботи, але, разом з тим, розуміє – бути професійним та ефективним службовцем можна лише за умови постійної роботи над собою, отримання нових знань і практичних навичок, розуміння процесів, що відбуваються у місцевому самоврядуванні. Окрім того, саме у спільноті практик відбувається конструктивне спілкування однодумців, обмін кращими практиками у сфері місцевого розвитку, що орієнтований на громаду.

У відповідності із кращими світовими практиками (наприклад, [9]) «Спільнота практик місцевого самоврядування» стала місцем зустрічі представників органів місцевого самоврядування, виконавчої влади, територіальних громад, інвесторів, громадських організацій та активістів, які готові:

– ділитися власним досвідом, вивчати і поширювати кращі практики місцевого самоврядування;

– об'єднувати зусилля на принципах соціального партнерства задля розвитку територіальних громад шляхом розробки та впровадження проектів/програм; налагоджувати комунікацію в спільноті практик, навчатися на е-курсах, вести дискусії щодо реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади.

На нашу думку, формат Спільноти практик відтворює один з методів трансферу знань – «Відкритий простір» (Open Space), що діє за принципами [6]:

– «Усі, хто прийшли – саме ті, хто мав прийти»: прийшли дійсно ті, кого цікавить ця тема, і хто зацікавлений в її глибшому розумінні і пошуку рішень»;

– «Усе, що відбувається, саме те, що має відбуватись»: завдяки зниженому контролю відбувається розширення рамок мислення, де, як правило, задіяна права півкуля, творче мислення – таким чином з'являються нові відкриття, на яких можуть розроблятися нові рішення;

– «Усе починається, коли приходить час»: для природньої розмови не потрібен точний час, але важливо у цей момент не загубити суті розмови і зафіксувати результати обговорень;

– «Якщо завершення, то завершення. Якщо не завершення, то – не завершення»: якщо обговорення завершилося раніше, ніж передбачалося і учасники задоволені результатом, не варто намагатися ще щось додати. Або навпаки – учасники обговорення зрозуміли, що їм потрібно більше часу, ніж це передбачено, і вирішили зустрітися для продовження розмови в інший час, або, навіть, в іншому місці.

Іншим методом трансферу знань, що забезпечує реалізацію потужної навчальної компоненти під час спільного опрацювання значним колом заінтересованих осіб шляхів вирішення практичних проблем визнано метод «Кафе знань» (Knowledge café) або «Світове кафе» (World Café) [11]. Основа методу – організація процесу взаємодії, спрямованого на широкий обмін думками, ідеями й досвідом [4].

У світі поширюється практика «Регіональних кафе громад». Так, регіональні кафе спільноти «Gurteen» є міні-майстернями, де учасники – члени територіальних громад – ввечері обговорюють актуальні теми через залучення до мережі, обміну знаннями та навчанню один у одного. Мережа «Регіональних кафе громад» є складовою «Спільноти знань Gurteen», що являє собою глобальне освітнє співтовариство з більш ніж 21 000 осіб у 160 країнах по всьому світу і позиціонується як спільнота для тих, хто прагне робити зміни: «людей, які бажають обмінюватися досвідом і вчитися один у одного і які прагнуть бачити світ по-іншому, думати по-іншому і діяти по-іншому» [10].

Таким чином, в умовах інформаційного суспільства серед перспективних форм підготовки посадових осіб місцевого самоврядування у сфері місцевого розвитку, що орієнтований на громаду, визначимо:

– участь у спільнотах практик;

– спеціалізоване е-навчання;

- участь у очних комунікаційних проектах із використанням сучасних методів трансферу знань «відкритий простір», «світове кафе» тощо;
- навчання під час реалізації проектів місцевого розвитку;
- навчання через участь у проектах моніторингу реалізації стратегій регіонального та місцевого розвитку.

Отже, потребують подальшого теоретичного обґрунтування основні принципи формування мережевої взаємодії спільнот практик у сфері місцевого розвитку задля підвищення їх спроможності та підсилення ресурсного потенціалу.

Список використаних джерел

1. Всеукраїнська мережа фахівців і практиків з регіонального та місцевого розвитку. – Режим доступу : <http://regionet.org.ua/>.
2. Маматова Т. В. Е-платформа «Інновації та кращі практики місцевого самоврядування» як аутсорсинговий ресурс розвитку персоналу публічного управління / Маматова Т. В. // Місьцеве самоврядування та регіональний розвиток в Україні. – 2014. – № 4 (8). – С. 38 – 40.
3. Маматова Т. В. Нові можливості для підготовки публічних управлінців у спільноті практик місцевого самоврядування / Т. В. Маматова, О. Б. Кіреєва // Європейські принципи і стандарти підготовки публічних управлінців: орієнтири для України : матеріали щоріч. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 5–6 лист. 2015 р., м. Київ / за заг. ред. за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. М. Білінської, В. М. Сороко, Л. А. Гаєвської. – К. : НАДУ, 2015. – С. 277 – 279.
4. Методи активного навчання. – Режим доступу : http://ee.knu.edu.ua/BD/Met_Akt_Navch.doc.
5. Спільнота практик місцевого самоврядування. – Режим доступу : <http://udl.despro.org.ua/>.
6. Технологія відкритого простору: як не говорити про демократію, а творити її. – Режим доступу : <http://ipid.org.ua/tehnolohiya-vidkrytoho-prostoru-yak-ne-hovoryty-pro-demokratiyu-a-tvoryty-jiji/>.
7. ТОВАЖНЯНСКИЙ Л. Л. Эффективное управление и информационное обеспечение жизнедеятельности города / Л. Л. ТОВАЖНЯНСКИЙ // Комунальное хозяйство городов : науч.-техн. сб. – 2009. – Вып. № 57. – Х. : ХГАГХ. – 326 с.
8. Центр управління знаннями «Ресурсний центр зі сталого місцевого розвитку». – Режим доступу : <http://rozvytok.in.ua/>
9. Agranoff R. Enhancing Performance through Public Sector Networks: Mobilizing Human Capital in Communities of Practice / Robert Agranoff // Public Performance & Management Review. – 2008. – Vol. 31. – № 3. – P. 320 – 347. – Access mode : <http://www.jstor.org/stable/20447680>.
10. Regional Gurteen Community Cafés. – Access mode : <http://www.gurteen.com/gurteen/gurteen.nsf/id/kcafes>.
11. The World Cafe. – Access mode : <http://www.kstoolkit.org/The+World+Cafe>.